

Stichting

Oude Hollandse Kerken

J a a r v e r s l a g 2007

INLEIDING

Het jaar 2007 kenmerkte zich enerzijds door consolidatie op het gebied van de bezittingen van de Stichting Oude Hollandse Kerken (SOHK) anderzijds door een aanzienlijke wijziging in de samenstelling van het bestuur van de stichting.

De heer drs. P. Zevenbergen, sedert 1994 voorzitter van de SOHK, gaf te kennen zich terug te willen trekken als voorzitter en datzelfde gold voor de heer mr. R.O. Fuchs, vice-voorzitter Noord-Holland van de stichting.

De heer Zevenbergen vond een opvolger in de persoon van de heer J.J. Schipper, oud-gedeputeerde van Noord-Holland en voorzitter van de Stichting Oosterkerk te Hoorn.

Verder traden tot het dagelijks bestuur van de stichting toe de algemeen bestuursleden mevrouw dr. K.A. Nieuwenhuisen en de heer J.M. van der Veen.

BEZITTINGEN

De Stichting Oude Hollandse Kerken had eind 2007 tien kerkgebouwen in eigendom:

- De Zuidervermaning in Westzaan, verworven in 1979
- De kerken van Beets, Kwadijk, Oosthuizen en Oudendijk, verworven in 1982
- De Willibrorduskerk in Haringhuizen, verworven in 1988
- De Oude of Pelgrimvaderskerk te Rotterdam, Delfshaven, verworven in 1992
- De Wijcker Swaen te Beverwijk, verworven in 1996
- De Grote Kerk van Schermerhorn, verworven in 2001
- De kerk van Jisp, verworven in 2006.

De onderhoudstoestand van deze kerken werd regelmatig onderzocht door de Stichting Monumentenwacht. Alle noodzakelijke maatregelen werden getroffen om verdere achteruitgang van de staat van onderhoud tegen te gaan. Zo werd in de kerk van Oudendijk de reparatie van de raamkozijnen voltooid. De schilderwerkzaamheden werden echter om financiële redenen uitgesteld, waarbij wel bezien werd of het schilderwerk ook door vrijwilligers zou kunnen worden gedaan.

Het dagelijks bestuur besloot mede dankzij een door de stichting ontvangen legaat van aanzienlijke omvang tot maximale uitvoering van het Meerjaren Onderhoudsplan. Aan de plaatselijke commissies werd verzocht een contactpersoon aan te wijzen voor zaken het onderhoud betreffende.

De subsidieverzoeken voor restauratie van de kerken van Beets en Schermerhorn in het kader van de regeling rijkssubsidieëring wegwerken restauratie-achterstand (Rrwr) werden door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap afgewezen omdat het subsidieplafond voor deze subsidiemogelijkheid was bereikt. De verzoeken werden voor het subsidiejaar 2007 opnieuw ingediend.

ORGANISATIE

Het dagelijks beheer van de kerken is in handen van tien plaatselijke commissies. De centrale leiding van de SOHK berust bij het overkoepelend dagelijks bestuur. Er wordt op organisatorisch en logistiek vlak samengewerkt met de Stichting Erfgoedhuis Zuid-Holland. De bureaumedewerkster van de SOHK is in dienst van het Erfgoedhuis, maar wordt gedetacheerd bij de SOHK. Verder wordt de kantoorruimte van de stichting in het Meisjeshuis voor een dag in de week verhuurd aan de Vereniging van Beheerders van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland (VBMK). De contacten met de Provincie Noord-Holland over mogelijke samenwerking van de SOHK met de in oprichting zijnde Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland werden voortgezet.

Ieder jaar organiseert het bestuur een praatochtend met aansluitend een gemeenschappelijke lunch voor de leden van de plaatselijke commissies. In 2007 waren de leden van de plaatselijke commissies en vertegenwoordigers van het dagelijks bestuur te gast in de kerk van Oudendijk. De heer Rutger Jan Bredewold, lid van het algemeen bestuur van de stichting en oud-voorzitter van de plaatselijke commissie Haringhuizen, hield een lezing over de exploitatiemogelijkheden van kerkgebouwen en het werven van gelden. Uit de vele vragen die daarover naar voren kwamen bleek dat dit thema leeft bij de plaatselijke commissies. Verder werd aandacht geschonken aan de beveiliging van kerken, het nieuwe stoeienplan en het jaar van het Religieus Erfgoed (2008).

Enkele leden van het dagelijks bestuur startten een ronde langs de plaatselijke commissies om na te gaan wat er zoal leeft onder de leden. Aan enkele zaken die daaruit voortkwamen werd uitvoering gegeven.

RESTAURATIES

Het bestuur gaat door met het ontwerpen van plannen voor restauraties. Hierbij vindt telkens weer een afweging plaats: dient een restauratie alleen een conserverend karakter te hebben, of dient deze verder te gaan en moet het gebouw multifunctioneel gemaakt worden? Een goed inzicht in het karakter van een kerkgebouw, de ligging en de gebruiksmogelijkheden, is daarvoor noodzakelijk. Samenspraak met gemeenten en andere belanghebbenden dient hierbij mede als leidraad. Alleen op deze wijze kan een beleid ontwikkeld worden, dat voldoende maatschappelijk – en daardoor financieel – draagvlak heeft.

Kerk van Beets

De kerk van Beets kwam in 1992 in het bezit van de stichting. In de jaren zestig, tachtig en negentig hebben in deze kerk restauraties plaatsgevonden. Helaas is opnieuw een grote restauratie noodzakelijk. In kap en toren blijken actieve boktorren te huizen. Het met fleurige veldbloemen versierde tongewelf zal verwijderd moeten worden om de boktorren te bestrijden. Daarnaast zullen nieuwe sanitaire- en keukenvoorzieningen worden aangebracht om een goed multifunctioneel gebruik van deze kerk mogelijk te maken. Ook het oude verwarmingssysteem zal in overleg met de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), de voormalige Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ), worden aangepast.

De Grote Kerk van Schermerhorn

Deze gotische kerk uit 1636 werd in december 2001 overgenomen door de SOHK. De kerk heeft een fraai authentiek interieur met een houten tongewelf versierd met wingerdranken, tulpen en andere bloemen en planten. Daarnaast bezit de kerk prachtige en kleurrijke, gebrandschilderde zeventiende-eeuwse ramen in de noordbeuk en het koor. Helaas is ook in deze kerk voor wat de binnenzijde betreft restauratie noodzakelijk. Met name het stucwerk verkeert in zeer slechte staat. De grote stukken stuc die naar beneden vallen, leveren een gevaar op voor bezoekers.

FINANCIËN

Mevrouw Iona van der Bilt-Ptasnik, laatst gewoond hebbende te Blaricum, heeft de SOHK, tezamen met een aantal andere stichtingen, benoemd tot erfgenaam. Deze erfenis leverde onze stichting een substantieel bedrag op. Daardoor werden de mogelijkheden tot het laten uitvoeren van onderhoud aan de kerken aanzienlijk verruimd.

De financiële administratie werd verder verbeterd. Daardoor komt er steeds beter inzicht in de diverse kostenposten, met name waar het de exploitatie en het beheer van de kerken betreft. In samenspraak met de plaatselijke commissies wordt verder gezocht naar mogelijkheden enerzijds tot verruiming van de inkomsten, anderzijds tot het doorvoeren van besparingen.

PUBLIC RELATIONS

Donateursdag

De jaarlijkse donateursvergadering met aansluitend de excursie vond plaats op zaterdag 29 september 2007 in de historische binnenstad van Delft. Deze goedbezochte dag ging van start met de donateursvergadering in de Sint Hippolytuskapel aan de Oude Delft. Aansluitend aan de vergadering kregen de meer dan 90 aanwezige donateurs een rondleiding door deze prachtige kapel. Vervolgens werd een bezoek gebracht aan de Oud Katholieke Kerk aan het Bagijnhof, een zelfs voor vele Delftenaren onbekende, maar het bezichtigen meer dan waard zijnde kerk.

Na de lunch in alweer een historisch gebouw, de Prinsenkelder, werd het middagprogramma gestart met een boottocht door de grachten van Delft en een bezoek aan de De Genestetkerk. Het programma werd afgerond in het Meisjeshuis, het hoofdkwartier van de SOHK met een rondleiding door dit voormalige weeshuis voor meisjes. Tenslotte werd bij de borrel afscheid genomen van de heren Zevenbergen en Fuchs.

Overige contacten

De jaarvergadering van de Vereniging van Beheerders van Monumentale Kerken (VBMK) werd bijgewoond door twee leden van het dagelijks bestuur van de stichting. Een van hen tevens in haar hoedanigheid van lid van het bestuur van de VBMK. De vergadering vond plaats in het hoofdkwartier van de Stichting Oude Groninger Kerken in de zeer smaakvol verbouwde Remonstrantse Kerk in Groningen. Verder brachten de deelnemers aan de vergadering een bezoek aan de Der Aakerk en de Martinikerk. Ook in dit verslagjaar vond er overleg plaats tussen het bestuur, gemeenten, provincies en RACM. Twee leden van het dagelijks bestuur hadden zitting in de projectgroep Noord-Holland die belast was met de voorbereiding van het programma voor het Jaar van het Religieus Erfgoed 2008. Een lid van het dagelijks bestuur, tevens lid van de Raad van Advies van de Stichting Kunstbezit Nederland, bezocht de vergaderingen van deze Raad.

Diverse kerkbesturen vroegen de SOHK om informatie over het beheer van kerken en de voorwaarden welke de stichting stelt aan het overnemen van kerken. Gesprekken hierover hebben niet tot overname van kerken door de SOHK geleid.

Bulletins

In 2007 verschenen de gebruikelijke twee Bulletins onder verantwoordelijkheid van de redactiecommissie.

Het lentenummer was geheel gewijd aan gebrandschilderde glazen. De heer drs. G.J. Vaandrager bewerkte zijn doctoraalscriptie over de schenkingen van de stad Gouda aan Hollandse kerken in de eerste eeuw van de Republiek tot een artikel voor het bulletin.

Het najaarsnummer was een speciaal kerstnummer. Hierin illustreerde mevrouw drs. Clara Bruins aan de hand van een aantal kerstvoorstellingen in Hollandse kerken het kerstverhaal, waarbij zij zich beperkte tot de geboorte van Christus en de aanbidding van de herders. Ook werden kerststallen besproken.

Website

Sinds juli 2003 beschikt de stichting over een eigen website (www.sobk.nl). Deze site geeft informatie over de doelstellingen van de stichting, excursies, de (kunst)historie van de kerken, de verhuurmogelijkheden, de tarieven, de programma's en de restauraties.

PLAATSELIJKE COMMISSIES

De plaatselijke commissies zijn belast met het beheer en de exploitatie van de kerkgebouwen. Het beheer omvat onder meer het zorgen voor kleine reparaties aan het gebouw, het verhuren van de kerk en/of bijgebouwen, het toezicht, het organiseren van evenementen, het ontvangen en rondleiden van bezoekers en het werven van donateurs en vrienden van de eigen kerk.

In alle kerken worden nog diensten gehouden door de oorspronkelijke kerkgenootschappen. De kerken van de stichting worden nog steeds gebruikt voor doop-, trouw-, en rouwdiensten. Hiervoor bestaat niet alleen plaatselijke en regionale belangstelling maar ook landelijke. In enkele SOHK-kerken bestaat de mogelijkheid burgerlijke huwelijken te sluiten al dan niet gevolgd door een receptie.

Alle kerken van de stichting worden multifunctioneel gebruikt om nieuwe inkomsten te genereren ter dekking van restauratie- en onderhoudslasten. De mogelijkheden zijn verrassend veelzijdig. Uiteraard spelen daarbij factoren als grootte, ligging en aanwezigheid van faciliteiten een rol. Concerten en podiumkunsten als theater, dans en cabaret, maar ook beurzen, markten en symposia blijken uitstekend te kunnen worden georganiseerd in een kerk.

Het complete programmaoverzicht stond vermeld op de website van de stichting onder de rubriek agenda. Dankzij de inzet van de leden van de plaatselijke commissies vonden in alle kerken evenementen plaats.

BESTUURSZAKEN

Vergaderingen

Het algemeen bestuur vergaderde in het verslagjaar tweemaal. De voorjaarsvergadering vond plaats in de Zuidervermaning te Westzaan en de najaarsvergadering in Gebouw Mercurius in Wormer.

Het dagelijks bestuur kwam zes keer bijeen.

Mutaties

De heer drs. P. Zevenbergen trad af als voorzitter en werd opgevolgd door de heer J.J. Schipper. In de vacature van vice-voorzitter Noord-Holland, ontstaan door het vertrek van de heer mr. R.O. Fuchs, werd voorzien met de benoeming van de heer J.M. van der Veen. Mevrouw dr. K.A. Nieuwenhuisen werd benoemd tot lid van het dagelijks bestuur. De heer Th. Lursen werd herbenoemd als lid van het algemeen bestuur. De heer C. Oldenburg trad toe als lid van dat bestuur namens de plaatselijke commissie Oosthuizen. De heren C.A. Mars en M.J. Swaneveld traden af als algemeen bestuurslid.

Bestuurssamenstelling per 31 december 2007

dagelijks bestuur

J.J. Schipper, *voorzitter*

J.M. van der Veen, *vice-voorzitter Noord-Holland*

mr. B.J. Douwes, *secretaris*

mr. A. van Strijen, *penningmeester*

mw. drs. B.W. Linskens-van de Poel, *lid*

mw. dr. K.A. Nieuwenhuisen, *lid*

administratie

mw. H. van der Ven-Kecsmar

algemeen bestuur

de leden van het Dagelijks Bestuur en

R.J. Bredewold, *lid*

A. Buring, *lid (plaatselijke commissie Beverwijk)*

mw. M. Cnossen, *lid (plaatselijke commissie Beets)*

drs.W.J.C. Diepenhorst, *lid (orgeladviseur)*

F. Greven, *lid (plaatselijke commissie Westzaan en bouwkundig adviseur Noord-Holland)*

N.M. Koelemeijer, *lid (plaatselijke commissie Jisp)*

mr. J.H.G. van de Langenberg, *lid (plaatselijke commissie Haringhuizen)*

Th. Lursen, *lid (plaatselijke commissie Oudendijk)*

mw. mr. R. Meiners, *lid (juridisch adviseur)*

C. Oldenburg, *lid (plaatselijke commissie Oosthuizen)*

M.C.J. Siecker, *lid (plaatselijke commissie Schermerhorn)*

drs. P. Terwen, *lid (restauratie adviseur)*

H. J. Trap, *lid (plaatselijke commissie Delfshaven)*

J.C.F. Versluis, *lid (plaatselijke commissie Kwadijk)*

ir. L. Vis, *lid (bouwkundig adviseur)*